

AKATALPA

Temmuz 2008 - Sayı 103

Aylık Edebiyat Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Hulki AKTUNÇ

ŞİİRİN VE EDEBİYATIN SONU

Ramis DARA

Şimdiye değin zaman zaman söylenegelen bir söz bu. Ancak gelinen süreçte bence durum gerçekten ciddi.

Hemen karşı çıkılacağını bildiğim halde, doğrudan söylüyorum:

İnternet kuşağının, gençlik ya da ortayışlılığında internete mahkûm olanların tuhaf bir kişilik sorunu sergilediklerini gözlüyorum. Zamanlarının neredeyse bütünü internet karşısında ve ne olursa olsun harflerle boğuşarak geçiren bu insanlar, iyi, doğru, güzel, özgün, yaratıcı söyleme ve yazma kaygısı duymuyor, duyanlar unutuyor, gittikçe harcıâlemleşiyor.

Özgün ya da sıradan, taze ya da bayat, körpe ya da kart, diri ya da kağsak, estetik ya da plastik, söz ya da laf, bunları ayırabilmek için, kitaplar, sokaklar, insanlar, toprak ve taş, gökyüzü ve bulut, gece ve yıldız, çiçek ve koku, ağaç ve kuş, gülüş ve gözyaşı gerekir tabii.

Bu içini kurutmuş, dünyayı unutmuş, doğadan kopmuş, hayattan düşmüş arkadaşlar için, toplumda birbirinden farklı kişilikler, bireysellikler söz konusu değil. Bir kendileri var, bir de şiirle, yani harflerle uğraşan diğerleri, eh hadi aile bağlarından gelen bir zorunlulukla bir de belki şiirle ilgilenmeyen ve çok çok ötelede görünür görünmez, soluk silik bir kalabalık.

İyi de bu eskiden de biraz böyleydi diyeceksiniz. Değildi. Eskiden şiirle uğraşanlar diğer şiirle uğraşanları tek tek seçebilir, onların da kendilerinin de farklılıklarını algılayabilirdi. Bu arkadaşlardaysa böyle bir algılama durumu yok. Dumur.

Aslında bu arkadaşların kendileri de yok. Şiirle uğraşanlar var sadece. Kendilerini bu minik ordunun birer neferi sayıyorlar. Müminleri. Şiir yazan, şiirle uğraşan herkes kutsal ve birbirinin eşiti çünkü onlar için.

İyi şiir - kötü şiir, şair - şiirci ayrımı yok, edebiyat dünyasında kategorizasyon yok.

Böyle bir şey birkaç yüzyıl sonraki bir toplumda olabilseydi, olabile keşke!

Ancak biz bu yıllarda yaşıyoruz; bu yıllardaki insanın, ne kadar kendi halinde, alçakgönüllü olsa da, yine de iyi kötü bir “enaniyet” gururu, bir “benlik” duygusu vardır.

Benliksiz gezinen bu arkadaşlar soluk kalabalığa değer gibi olduklarında “ben”den söz edebiliyorlar yalnız. Bu durumda da “ben diyen biri” ve “ötekiler”

AŞAMALAR'dan

Ses.
Sen.
Taşra.

Leylak üzuncüyle
fısılda. Ömrün
günlüğü sarardı da
şirazesini kızıl durmakta.

Ses.
Sen.
Taşra.

Kediler mırıltısıyla
anlat. Erinciyle uç
karamekelerin.
Öte vuran kanatlarıyla
yerinsen de git. Ulaş.

Ses.
Sen.
Taşra.
Ulaşmaya.

kalabalık karşısında minik mümin ordusunun tek temsilcisi konumunda görüyor kendini ve peygamberleşme ya da tanrılaşma konumu doğuyor.

Ortalık, şiirle, yazıyla, edebiyatla, sanatla sözde haşır neşir peygamber ve tanrı taslaklarından geçilmez hale geliyor. Şiirin ve edebiyatın sonunun gelmekte olduğunu, aslında elbette böyle bir şiir ve edebiyatın olamayacağını söylerken, gözlemlerimin bir bölümü bunlardı, bir bölümünü önceleri yazmıştım, bir bölümünü de zaman içinde yazacağımı umuyorum.

Hulki Aktunç, Hakan Cem, Halûk Cengiz, Ramis Dara, Ersan Erçelik, Gültekin Emre, Osman Serhat Erkekli, Murat Karacan, Cihan Oğuz, Betül Tarıman, İhsan Tefkik, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Tuncer Uçarol, İhsan Üren, Halim Yazıcı.

EDEPSİZ ŞAİR, EDİP AHALİ

Cihan Oğuz

Şairlerin birer hinoğlu hin olduğu su götürmez. Bu, onların herkesten daha kurnaz olduğu anlamına gelmiyor kuşkusuz. Keşke öyle olsaydı. Ama ne gezer! Şairlerin hinoğlu hinliği ancak kendi aralarındaki rekabette su yüzüne çıkar.

Peki, nasıl bir içsel kurnazlıktır bu?

Sorunun yanıtını birazcık hayatta, birazcık şairin kendi özgül kimliğinde, birazcık da kendimizde aramalıyız. Zira şair, kendisini hinoğlu hin yapan koşulları biraz da zoraki yaratır. Aslında herkesten saf, hatta aptallık derecesinde olan bitenden kopuk, çokçası da cool bir tarza sahiptir. Ama o şeytan üçgeni, dönüp dolaşp şairi hinoğlu hin yapmaya yeter de artar bile.

Çünkü şair -sıkı durun- en olumsuz koşulları bile anında kendi lehine çevirebilecek ölçüde şeytani bir güce sahiptir.

Ama onu hemen şeytanlığa terfi ettirip de suçu üstünüzden atmaya kalkışmayın. Hayatın ince ayrıntılarına ilişkin bütün sondajlar olağanüstü bir cesaret gerektirdiğinden, o vasfa sahip olmanın biricikliği -nedense- hep şaire nasip olur.

Şair yaralanmaya hazır, ölmeye teşne, sürünmeye mahkumdur.

Bu çizgide yer almayan biri eğer şairim diye ortaya çıkıyorsa, bilin ki kendi çapında -veya çapsizliğinde- başka bir hinoğlu hinliğin karasularında yüzüyordur. Ama asla şair değildir.

Tüm bu yordamalara bakıp da şairlerin aslında kötücül birer varlık olduklarını sanmayın. Onlar sadece varolan zalimliklerden hasbelkader cüzi bir pay kapmayı başarmışlardır. Belki her zaman cephenin en önünde göründükleri için silahları göze batar. Oysa o silah boştur, hiçbir zaman da doldurmayı beceremezler.

Şair böyledir de, ahaliye ne demeli?

Yığınlar her zaman edepsizlikten uzak durur gibi yapıp, aslında en âlâsını her an yürürlüğe sokacak güce sahiptir. Bunun anlamı çok açıktır: Şairlerin edepsizliği yanında, ahalinin edipliği sadece bozuk bir şiirin hayatımıza yansımadır. O manzume, bir düzensizlik abidesi olup, dizelerden ziyade hayatın satır aralarına bulaşmayı başaran korkutucu bir virüs gibidir.

Sakin yanlış anlaşılmasın: Burada doğal bir edip olarak adı geçen asla halk değildir; çünkü şairler ne kadar uzak durursa dursun, sosyolojik bir vaka olarak halk diye tanımlanan zümre (veyahut kitle, yığın, sürü, kalabalık, topluluk, ne dersiniz deyin... zaten itiraz edecek merci kalmadı) bileşik kaplara sığmayan bir güç -veya güçsüzlüktür.

Doğal bir ediptir, evet: Bazen yas tutmayı unutacak kadar.

Ama ağıtları asırlar boyu taşıyacak kadar da nemruttur.

Şairin edepsizliği yanında ahalinin edip hali, sadece binbir çelişkinin toplanma merkezi değildir; onu da aşan biçimde, hayatın görünmeyen bir trajedisine işaret eder.

Şairin sustuğu yerde ahali konuşur, ahalinin sustuğu yerde de şair.

İkisinin birden söz aldığı tarih boyunca görülmemiştir. Zaten yaşamın bunca karmaşık, çekilmez, bıkkınlık verici ve çoğu kez de sıkıcı olmasının izdüşümünde bu mütakabiliyetsizlik yatar.

Herkesin hayatında bir şiirin eksikliği vardır.

Şairin bile.

...

Peki, şair hinoğlu hin de, ahali ondan farksız mı? İşte bu ikisinin tek buluşma merkezi o cehennemvari yarıştır. Sıfır yaşında başlayıp, son nefesi tüketene kadar devam eder.

İhsan ÜREN

ALINIP SATILAN...

-Bu adamlar n'apıyorlar?

-Ne yapıyor bu adamlar?

Demokrasi mi getiriyorlar memlekete?

demokrasinin pabucunu ters mi

giydireyorlar, yoksa millete!

-Oh, ne âlâ, ne âlâ!

Geldiğimiz yer, sıfır manzara..

-Siz şimdi, bütün ayıbı yıkarsınız bize;

-Hiç suçu yok değil mi?

-Satılmış - satın alınmış basının?

Bizim Namık Kemal, yüksek sesle sorardı

-Kim, bu dürzüler?

-Ne alıp satıyorlar?

-Sıkıysa:

-Bu deyyus u ekberler de...

-Koca vatan şairine!

-Anlar değil mi?

Ne alıp sattıklarını?..

Ahalinin yaşı yoktur; o nedenle şaire göre biraz daha avantajlı görünür. Ama şairin de başı kalabalık olmadığı için zihni epey berraktır. Daha bağımsız düşünür.

Ahali ile şairi birleştiren veya ayıran bütün kurallar bütünü, aslında kendileri tarafından oluşturulmuş bir tür yazılı olmayan anayasadır. Altında ne şairin imzası vardır ne de ahalinin. Hem birbirlerini incitmek için söz vermişlerdir, hem de her an kıracakmış gibi kılıç bilenirler.

Bu macera, şairin edepsiz olmayı sürdürme inadıyla başlayıp, ahalinin edip olmaya ant içtiği dalgalı bir süreçle devam eder. Ta ki bir duvara toslayana kadar.

O duvar aslında hep vardır. Ne ki şairler gururlarını aşamadıklarından, ahali de her daim pişkinliğe vurduğundan görmemeye yeminlidir.

Bunca olumsuz tanımlama, şairi ve ahaliyi yerin dibine mi sokar? Asla.

Hayatın girift noktalarında, şair ne kadar hinoğlu hin, ahali de ne kadar soylu olursa olsun, sonuç değişmez: Gelecek de, geçmiş de, bugün de, görünmez ellerin yazdıkları o berbat manzumeyle şekillenmektedir. Bu öyle garip bir kompozisyondur ki, ne teknik kural tanır, ne dil kaygısı. Her şey galatı meşhurdur.

Ahalideki meşhur olma merakının kökeninde ola ki bu yanlış yatmaktadır.

Veyahut da şairin ödül tutkusunda bu dangalaklığın izi vardır.

Ne kadar itiraz etmeye kalkarsanız kalkın, o görünmez ellerin yazdığı manzume, kalbimizin ta orta yerine saplanan bir şeytan tırnağıdır. Öylece kalakalır.

Mehmet Mümtaz TUZCU

ALAŞIM

Köpük köpük ekşidin, mayalandın şu terle
İmbiğin deve boynu! Alev aldı haziran

Kösnüydü gerçek olan! Sevgi koca bir yalan
Çıkar bilir ne bilir iner çıkar Yazöte

Toydun, tuzda boğuldun! Boş'tu, buruştu gece
Takunyalı kırk ece, oda oda o külhan

Kala kala bu muydu dediğin çatlak çanak
Kancığın kıtıryla rehin kaldı o kentte

Sonra bühtan kırıldı ve çıyan ezilince
Lepiskayı örtünüp sinem seçtin kuytuyu

Kanattı! tuttu büyü! şeytan tüyü Uçmaktan
Atlata buldun suyu, çiçek açtın kırlentte

Hakan CEM

YAĞDI HA YAĞACAK

Söz ki mavidir,
günlük güneşliktir
dilimiz arsız
bir bulut.

Yağdı ha!
Yağacak ha!

*

KADINIM Kİ DÖRT DUVARDIR

Kadınım ki dört duvardır,
adım adım bellemiştir.

Bu yüzden sesi hep kırıktır...

Beklemenin!

*

ADA

Açık denizlere çıkılırdı gözlerinden.

Ve ada birdenbire.

Yalnız!

Betül TARIMAN

HATA PAYI

hata payı büyük bir aşk bu
derdinden kendine pusu kuruyor
köpekler gibi dönüyor kendi çevresinde
içindeki yorgunu çıkarıp bir kenara koyuyor
oturuyor otorite boşluğundan yararlanarak
özellikle servisin boş bırakılmış koltuğuna

gördüğü her yüzde bir yüz arıyor
erkekleri içeri alıyor kızları dışarıda bırakıyor
kendini sorguluyor hızla gezilen çarşılarda
yüzünü başka bir yüzde unutarak
sinemalar geziyor eski bir filmde çıkıp
rüyama girip rüyamdan çıkıyor

rüyama da ağrıdan bir çığ düşmüş
kızları ezip erkekleri dışarıda bırakıyor
hızla kalkılan sofralarda
-yemeğin en iyi tarafını babaya ver-
yanlış okunan duanın son yerinde
avutuyor kendini kıvama gelmiş yalanla

inkâr ama hep kendinden olma bir inkâr
biri uzun öteki kısa arada bir bay bay
sonra -olmaz bir daha- yok
sonra bir de bakıyorum yalanlar boyunu aşmış
büyütüyor seni de beni de her hatada bu aşk
domatesleri söküp yerine biberleri dikeyiyor
gayet insani bir durum bu
anlıyorum anlamamın bilgisini
tecrübe ettiğim her beden annemden çıkıp
kendi farkına varıyor

farkındalığın farkı da izafi bir durum
değişiyor kimine göre iklimler gibi
aşkkale daha yakın duruyor
yakınında durduğun uzaktan
kendine doğrulttuğun her tüfek
patlıyor inkâr ettiğin ağrıda
ölçüyorsun işte dört karış boyu boyuna denk
gezmiş dolaşmışsın ama içinde hep bir ünlem
kaçırmışsın kendini yokluktan varlığa
çünkü bunalımın eşğine gelmiş her erkek
-tabutun ucundan tut-
bıyıklarımı hayatınıza sarkıtabilir

Halim YAZICI

TAYYARE MÜZİĞİ

yüzümde esince
son serçesi güzgârın

doğurgan bir kadın müziğinde
dönünce yeli değirmenin

sussanız bulutları uçuracaksınız
sessiz tayyareler eşliğinde.

“ULTRA-ZONE”DA ULTRASON”DA
LALE MÜLDÜR’ÜN İKİ ŞİİRİ

Tuncer UÇAROL

31 ARALIK 2007 PAZARTESİ, SAAT 6.10

Erken kalktım! Acıkınca biraz peynir ekmek yedim. Konuk olduğum için (ev sahipleri: Benal, Doğan) sabah sabah ortalığı karıştırmaya, sıcaıcık bir şey içmeye üşendim. Peynirin üstüne (hellimpeyniri) yarım bardak su içip geldim. Gün ağarmadı daha. Altı kişi yine uyuyor. (Ötekiler: Aytül, Başak, Barış, Gökçin.) Yedinci şiire de üstünden, yanlarından bakıp durdum...anlatıcı, anlatılan, seslenen, şiirdeki yer, şiirin özeti pencerelerinden (21. sayfa):

“PORSELEN GLADYATÖR

Ne garipsin hem ince hem kalın
Ne uzak ne yakın
Apollon mu koruyor seni
Söyle arkanda ne var
Söyle kim kırıyor seni
Böyle bunca bu kadar

Porselen gladyatörüm
Ben yalnızca porselenim
Beni kollarına alınca
Sakın renklerimi soldurma”

Bu 6+4 = 10 dizelik “kısa şiir”de ilk bölümde bir tuhaflık var!

İlk dört dizede bir gladyatör (hem de güçlü kuvvetli biri) korunuyor, ancak hemen altındaki dizede “Söyle kim kırıyor seni” deniyor! Şiirde uslamlama sorunsalı çıkarıyor karşımıza Lale Müldür.

Ancak alttaki bölümde bu “kırılma” sözcüğüne gönderme var. Şiirin son sözcüğünde “soldurma” deniyor ki o gönderme “Beni kırma!” anlamını taşıyor. Uslamlama bir ölçüde toparlanabiliyor.

Ama burası, seven’in acıklı durumunu şiirlemenin odak noktası ise, ilk bölüm “doldurma bölüm” görünüyor, doldurma dizeler gibi.

Şu da söylenebilir mi?

Bu metinde, sevme ediminde kırma/kırılma basamakları gösterilmiş şiirce: Seni kırıyorlar, sen de beni kırma gibisinden... Bu durumda ise 8. dizeye bir “de” sözcüğü eklemek gerek... O zaman şiirdeki karışıklık gidiyor. Şiir varsıllaşılıyor da dal budak.

SORU: Şiirin başlığı da değişse mi acaba?.. Anaizlek, “seven” kişinin gönül kırgınlıkları çünkü.

Bu şiirde sevgililerin porselene benzetilmesi çok özgün. (Yok yok! Fazla da özgün sayılmaz.) Onlar hemen kırılacak porselenlere benzetilmiş. İyi bu.

İki yanın birden porselene benzetilmesi ise daha iyi. Aşkta kırılabilen tek yan yoktur.

- Burada, karşılıklı aşktan söz ediyorum.

(3 Şubat 2008, Saat 11.40: Bu şiiri yeniden süzerken süzerken yeniden gözüme çarptı; buradaki “Apollon mu koruyor seni”, bugün için eski, gülünç bir söz. Altı boş söz!.. Bu şiirin komşu sayfasının sonunda da öyle bir boş inan var:

“bizi koruyan bir güç olduğunu
bilmiyorlar ki onlar
Merak etme yakında bunu
anlayıp susacaklar”

Ancak buradaki inan, bu şiirde (öncekilerde de) şöyle ya da böyle geçen “uzaylı” söyleyişleriyle öyle de olabilir, eh, dinsel inançla da ilgili olabilir.

Bakalım, sonraki şiirlerde bu tür inanlar var mı?

Kitabın tabanındaki anlayış, o zaman tam anlaşılacak...)

(3 Şubat 2008, Saat 11.51: Bu şiirde öncekileri toparlayan bir “sevgili tanımı” da billurlaşıyor: Sorunları olan zayıf bir sevgili/sevgililer dolanıyor dizelerde.

Diyesim, bu şiirde sevgili hem gladyatör hem kırılmalı!.. Bir önceki şiirde sevgili, seveniyle birlikte, bilinmez güçlerin korunması altında... İki önceki şiirde, şiir anlatıcısının baktığı sevgili çocuk, korku içinde bir dünyada yaşıyor... İlk şiirde de sevgili zaten “Kokain, intikam, kıskançlık ve yengeç / gibi bir zulüm / mor bileklerin, mor sandaletlerin / de olsa” diye anlatılmış. O da sorunları olan biri.

- SORU: Bakalım sonraki şiirlerde bu sevgili tanımı kendini pekiştirecek mi?)

8.40 / 9. ŞİİR

Bu metnin adı da “Rocketman”!

İçi de bizim kültürle dolu değil. Korktuğum o yabancı kavramlar burada yabancı kültüre de dönüştü:

“ ‘ROCKETMAN’

‘Cebinde bir roket taşıyorsun’

keşke o ben olsam

Jesus!

Söyle beni ilk gecedan itibaren

terk ettin mi?

Tuhaf bir enerji var sende

Negativite ve pozitivite aynı anda

Serge Gainsbourg’luksa tam kararda

Bense ürkek bir Nataşa gibi limonlukta

Jesus, bu ben miyim?

Roket gibi değişen bir anda?

The stange waltz between

Serge and Cinderella...”

Türkçe sözdizimi ile yazılmış bu yabancı metin bana bir şey söylemiyor. On beş milyonluk azmankent İstanbul’un hemen hemen tamamına da bir şey söylemez.

Türkçeye olabildiğince çevrilmiş bir şiir! Açık ama yine de kapalı. Göndermeleri, benzetmeleri dağınık. Hoş ama... Oyuncak şiir gibi... Cinsel anıştırması bile var. Zaten bu dokuz şiirin altında “sevgili” var...

-Kim sevgilisiz yapar ki şiirde?.. Hele 12 Eylülden sonra...

-Şiir de sevgilisiz yapamaz.

Son iki dize!

Ben onu el yordamıyla, şiirdeki kıta (stanza)’lar Serge ile Cinderella arasında vals yapar diye çeviriyorum ama bu uyduruk işlemi niye yapmaya çabalayayım?.. Uzman çevirisi bile şiiri zedeler. Öldürür... Onu yapmasam, oradaki yabancılık bana/şiire bir gizem de katmıyor...

Murat KARACAN

KİMSESİZ ŞİİRLER MEZARLIĞI

Kendini doğurmuş ne akşamlar bilirim
öncesi yok
sonrası kendinden habersiz
tek vakit
forsuyla geçinen

ben kendimin ebesiyim
tokadım kendime
canhıraş çığlık benim

akşam olamadım
sabaha daha çok var
akşam olamadım
mehtabın kokusunu bilmez burnum
akşam doğuramadım
geceleğim yetimdir o yüzden

ben kendimde yitirdim
ebelik vasfımı

ah! şiir
vaktini bil
sen kendi kendini doğur
vakitsiz gelen her şiir
kendi içine gömülür
ve şairi bilmez öldüğünü

AYÇİÇEĞİ

bence her yeni sabah
günebakmak'tır çabası
anladınız mı / işte onun için
günebakan

sonra kızgın öğleler
baygın ikindiler
derken akşam
günedönmek'tir çabası
işte onun için
gündöndü / anladınız mı

banka reklamı bir bankta
ya da bir açık hava sinemasında
aile boyu çitlenecek
taze kavrulmuş
iri ayçekirdeği

oturmuş üzgün / gözlerine dalıyorum
bir fırça alıyorum
sarışın bir yaşmak bağıyorum ona
siyah üzüm çekirdeği gözler
oldu sana ayçiçeği

ve bağıyor kızım
iki eli havada
aşlında biliyordum
gitmedi o burada
baba bak
annem ayçiçeği

Divan Şiirinde de vardı bu oyun. Şiire birkaç dilden dize ya da sözcük sokuşturmak, bundan da -herhalde- bir dil tadı duyuluyordu... Pöh!

Neydi o eski şiir terimi Osmanlıcada? Neydi?

9.30

"Rocketman"ı pencere kenarında oturan Aytül'e okudum; düzyazı gibi geldi metin bana, şaşırdım! Demek sesli okumaya gelmiyor bu düzyazısal şiirler.

Ötekiler de öyle mi olacak!

(4 Şubat 2008 Pazartesi, Saat 10.33: Lale Müldür şiirlerindeki yabancı kavramları, yabancı adları, bilgisunarda Google'da aramaya alıştım dünden beri!.. Az önce de bu şiirde geçen "Serge Gainsbourg" adını aradım, buldum, şöyle tanıtılıyor Serge :

"Fransanın yetiştiği en kışkırtıcı en ahlaksız en arızalı adamlarından biridir.

1921 doğumlu fransa yahudilerindedir. Pariste barlarda piyano çalmış, bu sıralarda Boris Vian'dan etkilenerek şarkı yazmaya başlamıştır. Jaz dan pop a hip hop a kadar birçok tarzda eser vermiştir."...

İhsan TEVFİK

Şiiri şimdi bu "internet" verilerine göre yeniden okumam gerekiyor!.. Ünlü bir şarkıcı o Fransa'da... Film artistleri Brigitte Bardot, Jane Birkin sevgilileri olmuş... 1991'de ölmüş... Onun meraklılarından bir Türk de, "Ben de kendisini geç keşfettim." demiş; "Fransızca öğrenirken, kendisiyle tanıştım. Ancak işin ilginç, aynı sıralarda fransız gençlerle yaptığım sohbetlerde yeni neslin gainsbourg'u hemen hemen hiç tanımadıklarını farkettilim." demiş... Oh, rahatladım...)

9.45 / 10. ŞİİR

"Batık Kralın Mistik Aurası" da "Oh, Jesus Christ!" diye bitiyor. Kazara çevrilmiş bir Hıristiyan metni olmalı.

Bir şiir Hıristiyan olabilir... ama yabancı bana. Onu içimde bir türlü şiirleyemiyorum. Şiirdeki anlatıcı, anlatılan, seslenen, şiir yeri ve özet saptamalarını bir türlü yapamadım. Bir başka ülke için yazılmış... Bir azınlık için ya da...

-Bilgi edindim.

BELKİ SESSİZ

13. Gizli Ateş

Kuytumda'dan tam sekiz yıl sonra çıkagelir, *Belki Sessiz*. “Bir iç kanama, bir bozkır sıkıntısı”. Beliren. Sözcükler, “Dalgın ve upuzun üzüntülü”. Düş gören sözcükler şairin elinden tutuyor, şiirine giriyor kendilerini fark ettirecek. “Güllerin kanadığı yerden / damlıyor” hayata Gonca Özmen. “Bir acının yıkımına çalışıyor”.

Gonca Özmen'in yeni kitabı derin sessizliği, büyük boşlukları, ağzı açık soru imlerini kucaklıyor, içinden nehirler akıp giderek. “Bir yağmuru” “sabahın yanına” koyuyor. İçi oyulmuş bir sıkıntıya omuz veriyor. “Ölü dudaklar”, “Boynunun bahçesi”, çocuk dalgınlığına tutuna tutuna geçip giden yapraklar, “bir yalnızlığı denemek” adına taşın kapısı kapatılır zamana. Kuşun düşü buluta karışır, gezgin rüzgâr “gördüğü yerleri” anlatır, “bir çocuğun kesik kolu”, “çiçek açar” bir dizede “Durmadan sesini” yitirirken “her şey”. “Gölgesiz bir su”dur bazen bir dize. Ev içidir, masadaki tozdu, sözün boşluğa dağılışıdır imgeler. “Kâğıttaki / makas izi”dir yüzündeki “suskun ev tenhaları” kadar. “Telaşlı bir ağaç”tır, “Sıkıntılı bir yağmur”dur, “küflü yorgunluk”tur, gecenin tüyleridir, eskiyen “akşamın sesi”dir, “yaprak kırgınlığı”dır, eksik göktür, “kekeme avlu”dur, usulca düşen bir martıdır “göğün dalından”, “iki yıkık eğri”dir, “suyun yarası”dır, “acının kasırgası”dır, “başiboş bırakılmış bir nehir”dir... hayat ve şiirinde kucakladığı dünya. Giderek eskiyen seslere, görüntülere, ilişkilere varla yok arası karşı duruş sergileniyor.

Gonca Özmen, cinsel imgeleri büyük bir ustalıklarla şiirinin omurgasına ağırlıyor: Kadınlığı, cinselliği ve sevgiliye duyulanları imgelerin dünyasına nakışlıyor. “Tenin arzusu”nu sakınmasız gergef gibi işliyor. “Bir kadın bir ırmak” döker içine: Bu aşk olur. Sonra gider “bir şiirin önünde” soyunur, bir çocuğu öper, “adı sevişmek” olur bunun. Sevgiliyle arasında “bir iğne” (aşk) vardır onu ona diken. Öpülmemişliği ve “giderek arsız bir perde” oluşu da dizeye yumuşak iniş yapar. Sevgilisinin ağzı yatağında uyuyordur. İşte kışkırtıcı bir imge! Ağzı ve yatak farklı çağrışımlarla yüklüdür cinsellik açısından. “Beni böyle ıslak sev”den sonra “Beni öpersen dağılır zaman / avlun olurum arsız otun”da da bastırılması zor bir cinsellik göze çarpıyor derin çağrışımı. “Arsız” sözcüğüne yüklenen anlam cinsellik düşünülürken farklı yorumlanabilir. “Azaldığın yerden öpeceğim” sevişme sonrasındaki erkeğin konumunu mu imliyor acaba? Ağızla kurulan cinsel çağrışımlardan biri de “ağzındı / çiplak duvar, mahrem kapı”dır. Kızoğlan kız olmayı mı imliyor “mahrem kapı”? “Ben bir ırmaktan dökülenim sana”dan sonra “beni kirlet” dizesi, “kızlığını boz” anlamına mı geliyor? Çünkü, “kirlenmek”, kirlenilmek kızlığın bozulmasıdır halk arasında. “Kilitli durur yirmili yaşam” dizesi de henüz kadınlaşmamışlığı imliyor sanıyorum. Sevişme hazzını. “Sevgilim kuşlara bakacak düşmekten korkmasa”, sevişmede doruğa ulaşmayı imliyor bana göre. Sonraki dizede ise “Doğulu bir rüzgâr esecek etimde” ateşli bir sevişmeye gönderme yapılıyor. “Kısrak oluşum mahmuzlar gecenizi”de ateşli bir kadına dikkat çekiliyor.

Gizli bir ateş dolanıp duruyor tenimi
dağ meltemlerini yanıma aldım, gidiyorum

gittiğim yerler kadar büyüyor yalnızlığım

Sesim sokağını dönüyor birden
yapraklar diyorum, yapraklar yeşilleniyor

Rüyana dokunuyorum, akşam geçiyor önümüzden
uyudum uyanıyorum gül sesiyle

Sarı bir papatyaya ansızın yüzüne devriliyor

Tomurcuklanıyor bahar dalı yalnızlığım
serin dalgalar okşuyor topuklarını

Sapan taşları gibi giriyor meltem sokaklara

Mayıs bülbülü ötüyor serinlik çıkınca
deli akasyaların ardında başlıyor bu şehir

hâlâ çağırıyor kuytularına saklanmış aşk

Gizli bir ateş tenimi dönüyor birden
sevişmeler diyorum, buluşuyor kasıklarımız çarpışarak!

Amacım *Belki Sessiz*'de tek tek dizelerin peşine takılmak değil. Şiiri açıklamak hiç değil. Dizelerdeki örtülü cinsellikle şair arasında bir bağlantı kurulamaz. Şiirin dünyası ayrıdır şairin dünyasından. Parçalanmış, iyice dağılmış bir dünyada var olmaya çalışan bir bireyin içine sızmaya çalışıyor Gonca Özmen bu yeni şiirlerinde. Sessizliği sözcüklerin yaşamına katık ediyor; boşluklarla okuru da şiirin içine çekiyor ustaca. Şiiri şiirseverler tamamlıyor. Sessizlik büyüyen bir anlatım, kurgu oluyor. Yalnızlığı zorlamadan şiirinin duruşuna, omurgasına yayıyor. Zorlamayı kendini ve hayattan süzdüklerini. İnsanın fırtınaya tutulmuş gibi halini, sevgilisine duyduğu cinsel isteği, insanın iç dünyasında kapalı durup duran duyguları, çevreyi, doğayı imgeleriyle yoklayıp, koklayıp, tartıp geçiyor şair. Gözlemlerini, hayattan tutabildiği, yakalayabildiklerini şiirine iyice yediriyor. Dilini iyice bilemiş bir şair var karşımızda. Kekemeliği gitmiş, yolunu bulmuş bir şair! Sözcükleri yontmasını ve seçmesini de iyi biliyor.

Emekleye emekleye taze, diri, hayat dolu bir şiire varmış, Gonca Özmen.

*“Böyle şeyler oluyor işte böyle rüzgârlar
Bu güz balkonu beni çağırıyor”.*

Gonca Özmen, *Belki Sessiz*, YKY, Şubat 2008, 76 sayfa.

Ersan ERÇELİK

Osman Serhat ERKEKLİ

KUŞLAR

I

Tanrım kuşlara yardım et
Çünkü ayakları kanatlarıdır

II

Gökyüzü yeryüzü
Olamaz çünkü

III

Kör bir kuş
!?

IV

İmdat çağrıları
Bazen bir kuştan gelir

V

Kuşlar...
Doydular ve gittiler

VI

Onlar her “şey”i biliyor
O sebep ile susuyorlar

VII

Onlar –sadece birkaç buğday tanesi
İsteyen meleklerdir

VIII

Su ve emek ve Sevgi
Kuşlar felsefe yapmıyor

IX

Ekmeğin ve suyun kanatları vardır
...

X

Teselliden ibaret bir kuş göndersem
Meliha hanımın göğsüne –uyusa

XI

Ben sadece makul bir kafes
Ve şiir istedim –onlar beni istemediler

XII

Serçeyi anlıyorum
Ama kartalı!?

XIII

Kartalı Niçe anladı –bu sebep ile
Biz Niçe’yi anlayamadık

XIV

Yağmur gibi geliyor şiir
Ama o ayrılık yıldırımını –hüzün

XV

Oda değiştirdi bile –Hayatının
Kuşlarını, o gaz lambalarını unutamazsın

XVI

Ahşap bir kalem kutusunda, Şaşkınbakkal’da

–O sakayı

XVII

Freud’a

Bir kutu göndermiş idim Suna’ya
Senin hep ikinci bir hesabın vardır, demiş idi

XVIII

Tanrım –hürriyet, sadakat ve yumuşaklık
–Bulamadım; Gökyüzü bulamadım

IXX

Kararsızlık yaramaz kuşlara
–Bu pervaz dar –artık ölüme kadar

XX

Umran Dar-ul Aceze’de, İlhami Kurtar da, İlhan da
Onlara yalnızlık kuşu gönderdik

XXI

Sana sıhhat kuşu, sana zenginlik, sana güzellik, sana güç
Bana “üç halka yirmi beş”...

XXII

Gelibolu’da bir panayı–
Kusturica ve kardeşim anlar beni

XXIII

O teyzeye hayranlık çocukluğumuzu olumluyor
O sevdalar kurtarıyor bizi

XXIV

İstikbali geçmiş kurtaracak
...

XXV

Hayat dengi dengine değil
Hakikat bu

XXVI

Şimdi yağmur...
Sus artık

XXVII

Suna bir bıçak gibi kesip attı
Onun “Hayatında en güzel şey” değilim artık

XXVIII

Oğul, rüyalar
Uykusuz kuşları unutturmasın

IXXX

Güzel şeyler düşün Osman, güzel şeyler
Temiz sevgiler kirlenmeden

XXX

Yağmur kirli yağmasa
–Bunu bekleyemezsin artık

XXXI

Bir gün, bir bakacaksın ki oğul
Kuşlar çekilmiş dünyadan

FİSKE SEANSLARI – 7

Halûk CENGİZ

Sanal Edebiyat

Söyleyeceklerimden sonra değişimlere ayak uyduramayan, hele teknolojik yeniliklere kapıları tümünden kapalı biri sayabilirsiniz beni ama, yine de söyleyeceğim: İnternetteki, sanal ortamdaki edebiyattan keyif almıyorum.

Neden?

Öncelikle kitap hastasıyım ben; yazılı şey neyse, dergi, kitap... ona dokunmadım; kâğıdın, mürekkebin kokusunu duymalıyım. Belki de gerçekten hastalıktır.

İkincisi dergi, özellikle kitap, benim olmalı. Daha açık söyleyeyim: Bildiğim kadarıyla maddesel her şeye karşı tam bir ölü olan mülkiyet duygum, kitap söz konusu oldu mu herkesinkinden kıpırtılı hale geliyor. O kadar ki, diyelim bir kitap ya da yazıyı duydum ama, bulup edinemedim, satın alamadım. Ama diyelim ki Nuri'de ya da kardeşimde var. İnanmazsınız, onlarınkini bile alıp okuyamıyor, okusam bile bir şey anlamıyorum. Adını bilmiyorum ya, sanırım bu da bir hastalık.

Üçüncü olarak sanırım düzenliliğimi öne sürebilirim. Kuşkusuz benimki de herkesinki gibi kendince bir düzendir; başkalarına karmaşık gelebilir. Ama o kendimce düzen içinde ben plansız, karışık, gelişigüzel şeyi sevmem; bir işle uğraşıyorsam onunla ilgili her şey elimi uzatıp ulaşabileceğim kadar yakınımda olsun isterim. İnternetle ilişkilendirildiğinde, internet elbette bir derya ama, neye nasıl ulaşabileceğini, neyi nasıl arayacağını bilersen. Üstelik her bulduğunun dökümünü alamıyorsun, aldıkların da içerik olarak birbirinin eşi bile olsa şekil olarak birbirine hiç benzemeyebiliyor. Belki hastalık değil ama, bu takıntılı halim de sıkıyor beni.

İşte hepsini bir araya getirdiğimde, özellikle Türkçe edebiyat siteleri bağlamında internet bana soğuk, sıklıkla zaman kaybı yaşatan bir alan olarak gözüktüyor. Buna bir de son yıllarda özgürlük adı altında giderek düzeysizleşen kuralsızlığı, kuraltanımsızlığı katınca, bu işin benim harcam olmadığına kesinlikle karar verdim. Hayır, bunu kimseyi yargılamak adına söylemiyorum; kuşkusuz herkes kendisine yakışan şeyi yapmakta özgürdür.

Benim yadırgadığım, “*Şiir Akademisi*”nde de çoğu yazılmıştı, “forum” adı altında başlayan bir tartışmanın inanılmaz bir hızla kopyalanarak hemen tüm edebiyat sitelerinde yer alvermesi; yeni bir şey üretilmemesi; kimilerinin, herhalde başka işleri olmadığından akıllarına gelen her şeyi buralarda zırt pırt yazıya döküvermeleri; bilgi, üslup düzeylerinden geçtim, noktalama işaretlerine, yazım kurallarına bile özen göstermeden edebiyat tartışmalarına soyunmaları; yetersiz bilgileri yüzünden her şeyi kişiselleştirivermeleri... Yanlış adamlar, bazen doğrularından değerlidirler; neyin nasıl yapılmaması gerektiğini göstererek öğretirler. İyi de bu kadarı biraz fazla değil mi?

Gerçekçi olanlar, bu kirlenmenin dışında nasıl kalınabileceğini düşünüyor. Benimki hayal belki ama, şöyle sormak isterim: Bu kirlenmeden kurtulmak için ne yapmalıyız?

Yaşasın... Şiirimiz Dirildi!

Hah şöyle!.. nihayet dirildi şiirimiz. Şairlerimiz yüzüne, bakışlarına kan, kalemlerine bereket yürüdü, yaşasın! Kalkamadıklarından otururlarmış meğer.

Neden söylüyorum?

Sanal şiir ortamı genç şairlerin tartışmalarından geçilmiyor son günlerde. “2000 Şiiri” diye anılacak bir şiir olursa -ki, mutlaka olacaktır; tarihi kolaylaştırmayı severiz biz- işte bu tartışma ortamı mutlaka milat sayılmalıdır, lütfen bu fırsatı kaçırmayalım; not alalım, kayıt düşelim.

1970’li yılların ortalarından 1980’li yılların sonlarına kadar doğmuş, yani bugün yaklaşık 20-35 yaşlarında olan şairlerimizin “2000 Şiiri” denebilecek şiiri oluşturduğunu öne süreceksak, söylediklerine dikkat kesilmemiz gereği de kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Ancak ayrıntılara girmeden düşüncemi söyleyeyim: Süren, şiir tartışması değildir. Şiirden çok şairin kişiliğine, misyonuna yönelik düşünüyorlar sanırım, daha bu noktadalar. Bunu aşkıtlarında, aşabildikleri

ölçüde şiire yönelik düşünmeye başlayacak, şiir için yaşayacak, şiir yazacaklar. Kısacası, gördüğüm kadarıyla şiir değil de kişiselleşmiş bir şair/şairlik tartışmasıdır sürüp giden. Ama şu var: Bunca yıldır okur, izler, dikkat kesilirim, ben ömrümce bu denli düzeysiz, bu denli edep dışı, bu kadar cahil bir yazılı kavgaya, tartışmaya tanık olmadım. Bu beni umutsuzluğa düşürüyor. Hem şiir, hem genç şairler adına.

Yanlış anlaşılmasın, bir yanım onları haklı buluyor; büyüklerinden ne gördüler ki diye düşünmeden edemiyorum. Ama bir yandan da düzeysizliklerinden, bilgisizliklerinden üzüntü, utanç duyuyorum. İyi örneklerin yetersizliği, terbiyesizleşmenin gerekçesi olamaz.

Sanırım yıllardır genç şairlerden yana taraf olduğumu bilenler vardır; ülkemiz şiir otoritesinin gençleri dışlamasını her zaman eleştirdim. Ama bu tartışma/kavgalarda adına sıklıkla rastladığım Onur Caymaz, Ömer Şişman, Serkan Işın, Zafer Yalçınpınar, Onur Behramoğlu, Efe Murad’ı; bu insafsız-kuralsız tartışmaya taraf-yandaş olan-olacak tüm şiir yazarları, edebiyatla uğraşanları genç-yaşlı ayırt etmeden kinadığımı belirtmek isterim.

Sanat-Kişilik

İdeolojik görüşlerimizin İsmet Özel’le, Sezai Karakoç’la bağdaşması olanaksızdır. Ama bu, İsmet Özel’in, Sezai Karakoç’un iyi şiirleri de olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

k. İskender’in, Murathan Mungan’ın hayat felsefesiyle benimki birbirini tutmaz, tutamaz. Ama bu, k. İskender’in, Murathan Mungan’ın iyi şiirleri de olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Nahit Kayabaşı, Serdar Ünver arkadaşımıdır; Nihat Behram’ın dünya görüşüne yakınlık duyuyorum. Ama bunlar, onların nadiren de olsa beğenmediğim şiirlerine rastladığım gerçeğini ortadan kaldırmaz.

O’Henry’nin, Genet’nin hırsızlığı, Wilde’in ya da Gide’in cinsel seçimi, Bukowski’nin serkeşliği, Shepard’ın aykırı dünyası kendi bilecekleri şeydir.

Kişiliği, özel yaşamı hakkında bir şey bilmeden sevdiğimiz, hayranlık duyduğumuz sanatçılar vardır. Bunlardan bazılarını sonradan tanıma fırsatı bulabiliriz. Diyelim ki hayal kırıklığı yaşadık. Peki, yazdıkları, ortaya koydukları değer mi kaybeder o zaman? Böyle düşünmek kişisel olmaz mı?

Aklıma geldi, söyleyeyim dedim.

Söz - Yazı

İncil, “Önce söz vardı” der. *Kuran* ise “Oku!” diye başlar.

İlkindekinin bir durum saptaması, ikincisindekininse dayatma biçiminde olması ilginç olmaktan öte, önemlidir..

Bana kalırsa bunun neden böyle olduğunun sözden yazıya geçişle, süreçle açıklanması güç. Yani ne diyeceğiz? Tanrı aradan geçen yıllarda deneyim kazandı, mı?

Olmaz; en azından densizlik olur.

Bana kalırsa bu, insanın giderek daha çok söz söylemesi, konuşması, giderek konuşmalarının temelsiz, kırıcı, anlamsız olmaya başlaması, yozlaşması karşısında Tanrı’nın yazıyı dayatmasıdır.

Doğrusunu isterseniz, çaresizlikle değil, kızgınlıkla dile getirilmiş bir buyruk olduğu kanısındayım.

Anlatılan, Anlatılmak İstenen

Ahmet Cemal’in 31.01.2008 tarihli *Cumhuriyet*’te yayımlanan “Romanınızda Ne Anlatmak İstediniz?” başlıklı yazısından alıntıdır:

“*Merakım aslında iki sorudan kaynaklanıyor... İlk soru, bir edebiyat eserine ilişkin olarak böylesine cehalet kokan bir sorunun nasıl sorulabildiği. İkinci soru ise, ‘yazar’ olan birinin, nasıl olup da böyle bir soruyu uzun uzadıya cevaplandırarak kadar bilinçsiz olabildiği...*”

Ahmet Cemal, en son da ‘yazar’ın bu türden bir soruya “*Ben anlatacağımı yazar olarak anlattım kardeşim! Merak ediyorsan okursun!*” demesi gerektiğini söylüyor.

Katılmıyorum: Konuya bu kadar ciddiyetle ve sadece tek yanından bakarsak çözüme ulaşamayız bence, konuşur dururuz. Kanımca söz konusu soruya ya da soruyu sorana doğrudan küfür etmek daha akıllıcadır; boşa zaman kaybedilmemiş olur.

Yayın Yönetmeni : Ramis DARA (Mollagürani Mh. Teker Sk. No: 8, Zemin Kat Osmangazi-BURSA)
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Tülay ELAL MUŞ (Barış Mh. Adalet Sk. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 16140 Nilüfer – BURSA)
Yayın Danışmanları : Serdar ÜNVER, İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Nuri DEMİRCİ.

Yazışma Adresi : Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Elektronik Posta : akatalpa@hotmail.com
Katkı Payı : 15 YTL
Posta Çeki : Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Baskı : Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 - BURSA
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın.
ISSN 1305 – 7685

Ocak 2000’de Bursa’da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa*, şair ve yazarlarının başışladıkları telifler, abone gelirleri ve İhsan Üren’in sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

